

Verskillende culturen en seksualiteit

In 'Lang leve de liefde' wordt beslist rekening gehouden met het lesgeven in multiculturele klassen. Er is er veel aandacht voor verschillen in normen en waarden rond seksualiteit. In het leerlingentijdschrift en op de dvd komen jongeren met een verschillende culturele achtergrond voor. Zo vertelt een Turks meisje op de dvd aan haar vriendin dat zij niet met een jongen naar bed gaat voordat ze trouwt. Veilig vrijen lijkt haar iets waar ze niet mee te maken zal krijgen. 'Maar', vraagt haar vriendin, 'weet jij wat je man voor het huwelijk gedaan heeft?'

'Lang leve de liefde' is aangepast aan de huidige jongerencultuur

Jongeren kunnen zich herkennen in de personages doordat kleding, omgangsvormen, communicatiemiddelen (internet, mobieltje) en taal van deze tijd zijn. Aan relatievorming onder jongeren is uitgebreid aandacht besteed. Wanneer heb je verkering? Hoe houd je je verkering spannend? Ook buiten veilig vrijen zul je in je verkering moeten aangeven wat je wilt.

Jongens en meisjes: gelijkwaardigheid en respect?

Jongens en meisjes verschillen in ideeën en verlangens rond 'seks en relatie' en hoe je daar samen mee omgaat. Jongeren in de leeftijd van veertien en vijftien jaar voelen zich vaak erg onzeker en onhandig tegenover de andere sekse. Ook hebben ze nogal eens twijfels bij hun eigen seksualiteit. Die gevoelens worden vaak afgereageerd in overdreven 'cool' gedrag van jongens, of een erg afwachtende houding van meisjes. 'Lang leve de liefde' besteedt daarom veel aandacht aan het vergroten van het empathisch vermogen, met name van de jongens. Voor meisjes komt vooral het vergroten van de assertiviteit aan de orde. Dergelijke vaardigheden zijn nu en later van belang bij het onderhandelen over veilig vrijen.

Bestelwijze en deskundigheidsbevordering

Het lespakket Lang leve de liefde, de special over loverboys en andere lespakketten van Soa Aids Nederland kunt u bestellen via www.soaids.nl. Ga naar: bestellen/onderwijs/lespakketten. Hier vindt u ook informatie over andere (les)materiaal van Soa Aids Nederland.

Bij verschillende regionale GGD-en is over 'Lang leve de liefde' advies, training en ondersteuning te verkrijgen. Informeer bij uw GGD naar deskundigheidsbevordering voor docenten.

Het lespakket Lang leve de liefde is een product van Soa Aids Nederland, en is tot stand gekomen in samenwerking met de Rutgers Nisso Groep en met advisering van o.a. de Universiteit Maastricht.

Positieve effecten op leerlingen

Leerlingen vinden het niet alleen leuk om lessen Lang leve de liefde te krijgen, maar de lessen hebben ook nog allerlei positieve effecten op leerlingen. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat leerlingen die les hebben gehad met Lang leve de liefde een positievere houding krijgen t.a.v. veilig vrijen. Verder zijn ze beter in staat zijn om grenzen en wensen aan te geven en zijn eerder van plan om beschermingsmiddelen (condoom en pil) te gebruiken als ze aan vrijen toe zijn. Ook hun houding ten aanzien van homoseksualiteit wordt positiever (RNG 2002).

De sterke kanten van het lespakket:

- leerlingen kunnen zelfstandig met het materiaal werken en zijn er enthousiast over;
- de achtergrondinformatie bij het materiaal is gedegen en volledig;
- de docentenhandleiding is overzichtelijk en prettig hanteerbaar;
- het pakket is compleet, de lesopzet en de lessuggesties zijn goed gestructureerd;
- de doelstellingen zijn reëel, ze passen in de basisvorming en sluiten aan bij de verschillende vakspecifieke kerndoelen van biologie en verzorging;
- extra informatie over homoseksualiteit en vragen die leerlingen hierover vaak stellen.
- actuele informatie over jongeren, seks en internet;
- ook versie van het pakket verkrijgbaar voor leerlingen met een laag taalniveau in het praktijkonderwijs en vmbo basisberoeps;
- aanvullende modules over loverboys en de verspreiding van bacteriën.

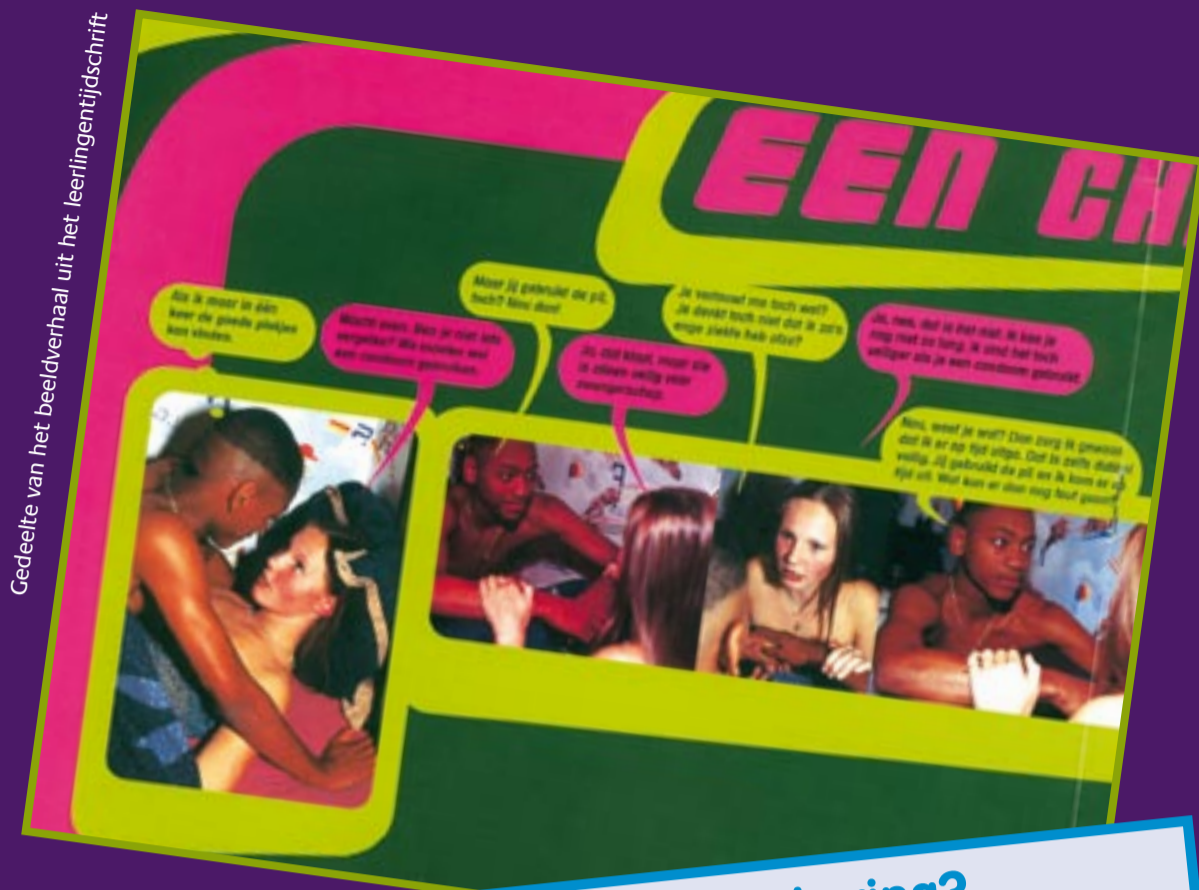
Veilig vrijen; hoe doe je dat?

Uit onderzoek is gebleken dat de combinatie van kennisoverdracht en aanleren van vaardigheden om deze kennis toe te passen, de kans op 'veilig vrijen' bij jongeren vergroot.

Leerlingen worden getraind in vaardigheden als het kunnen praten en onderhandelen over veilig vrijen

Het aangeven van eigen wensen en grenzen en het gebruik van condooms en anticonceptie wordt besproken. Juist de combinatie van kennisvergroting en oefenen met vaardigheden maakt 'Lang leve de liefde' een uniek lespakket.

Gedeelte van het beeldverhaal uit het leerlingentijdschrift

Wanneer heb je verkering?

Wat vind jij?

- Als je elke dag bij elkaar bent en je steeds tegen elkaar aan zit ja nee
- Meteen als je met elkaar gezoend hebt ja nee
- Als je het aan elkaar gevraagd hebt ja nee
- Pas na drie weken. Vóór die tijd kun je het nog niet weten ja nee
- Als je niet meer met anderen zoekt, alleen met die ene persoon ja nee
- Als anderen dat zeggen ja nee
- Als je ouders het weten ja nee
- Als je vriend of vriendin opeens onder de puistjes zit en je blijft toch bij ja nee
- Vul zelf in:**
- Als ja nee
- Als ja nee

Mijn verhaal

Zwanger door onveilig vrijen tijdens de menstruatie

"Mijn vriendin kwam met een goed ideeje. Ze zei: 'Ik word om de maand ongesteld. En vanaf de eerste dag dat ik ongesteld geworden ben, hebben we een week de tijd om zonder condoom te vrijen.' Ik vroeg: 'Wanneer is die tijd dan?' Zij zei: 'Nu kunnen we het zonder doen.' Ik had geen condoom bij me op dat moment en ik wilde heel graag vrijen, dus toen hebben we het zonder gedaan. De pil gebruikte zij niet. Ik wist niet veel over veilig vrijen. Ik had er weinig over gelezen en er ook geen dvd over gezien. Ik dacht bij mezelf: zonder condoom is gewoon. Het was zomer en ik ging op vakantie. Toen ik terugkwam, vertelde ze dat ze zwanger was."
Jeffrey, 17 jaar

Deze brochure is een uitgave van Soa Aids Nederland, gewestelijke herdruk 2008. Dit is een project van het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIJZ), Soa Aids Nederland, en GGD Nederland, in samenwerking met Rutgers Nisso Groep en TNO-Preventie en Gezondheid. Gewestelijke herdruk 2008.

Coloron Redactie: Jos Poelman, Soa Aids Nederland © | Vormgeving: Wrik (BNO), Utrecht | Druk: Roto Smeets Grafisch

inleiding

als je verliefd bent

en dan is er verkering

als de vonken er vanaf vliegen

ik vrij veilig of ik vrij niet

wat je moet weten over condooms en de pil

hoe speel je het klaar?

als je meer wilt weten...

bestellen:
www.soaids.nl

Nu ook verkrijgbaar in aangepaste versie voor leerlingen met een laag taalniveau.

'Lang leve de liefde'

Lespakket over veilig vrijen, relaties en seksualiteit voor het vmbo

Jacqueline Boerefijn van het Accent college: Vooral de soap uit Lang leve de liefde is een eye-opener voor mijn leerlingen, in de zin dat je dus nee kunt zeggen, een eigen mening kunt hebben en dat iedereen verschillend is. Ze vinden het super. Het is een feest om te geven.
In: Didactief, jrg. 34, nr1-2, jan. 2004

Het aantal tienermoeders is in 2003 met 6% gedaald. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is betere zwangerschapspreventie hiervan de belangrijkste oorzaak. Dit is volgens het CBS waarschijnlijk mede toe te schrijven aan het lesprogramma Lang leve de liefde.
In: NRC 26-07-2004

Aandacht voor het vergroten van het inlevingsvermogen van jongens en de assertiviteit van meisjes.

Achtergrondinformatie over verschillen in normen en waarden rond seksualiteit.

Aandacht voor culturele diversiteit.

Stimuleren van een positieve, verantwoordelijke houding ten aanzien van seksualiteit.

Belangrijke thema's zijn: het stellen van je eigen grenzen, zorg voor de ander, gelijkwaardigheid.

Met extra opdrachten over de risico's van flirten en seks hebben via internet.

Met aanvullende module over loverboys.

Wilco Schilthuis, van de GGenGD Amsterdam: Ik zie dat het pakket vooral populair is bij kinderen die van huis uit weinig informatie over seksualiteit krijgen. Die zijn enorm hongerig naar kennis. Ze lezen elke letter in het pakket, stellen vragen, discussiëren mee.
In: Algemeen Dagblad 9-03-2004

Lespakket 'lang leve de liefde'

'Lang leve de liefde' is een lespakket over relaties, veilig vrijen en seksualiteit voor (de basisvorming binnen) het vmbo. Het is een product van Soa Aids Nederland. Lang leve de liefde is het meest gebruikte lespakket op het gebied van seksualiteit. Bij de ontwikkeling zijn docenten en leerlingen uit het vmbo nauw betrokken. Er is volop aandacht voor culturele diversiteit en verschillen tussen jongens en meisjes. Het pakket sluit aan bij de leefwereld en taal van hedendaagse jongeren.

In 'Lang leve de liefde' wordt aandacht besteed aan veilig vrijen als het voornaamste middel om soa (zoals hiv, chlamydia) en ongewenste zwangerschappen te voorkomen. Naast kennisoverdracht over veilig en onveilig seksueel gedrag, komt het stimuleren van een positieve, verantwoordelijke houding ten aanzien van seksualiteit aan de orde. Uiteraard wordt ingegaan op de leuke kanten en spannende gevoelens rond verliefdheid, verkering en seks. Maar ook de gevoelens van kwetsbaarheid en onzekerheid die daarbij horen komen aan bod. Aangeven van eigen grenzen, bijvoorbeeld op internet. Zorg voor de ander en gelijkwaardigheid bin-nen relaties zijn belangrijke thema's.

Monique, docent verzorging: 'Ze vinden het heel spannend, maar zijn er ook onzeker over en hebben allerlei vragen. Mijn klassen bestaan voor de helft uit allochtone leerlingen. Ik denk dat Lang leve de liefde voor hen bestisl interessant is.'

Het **leerlingentijdschrift** ziet eruit als een jongeren-tijdschrift. De onderwerpen worden in korte artikel-tjes behandeld. Daardoor leest het gemakkelijk. De leesbaarheid wordt nog bevorderd doordat gebruik is gemaakt van verhalen van jongeren zelf. Het leerlin-gentijdschrift is rijkelijk geïllustreerd met kleurige foto's. Door de opzet krijgen de leerlingen op een eigentijdse en begrijpelijke wijze achtergrondinformatie over de thema's, die in de lessen worden behandeld.

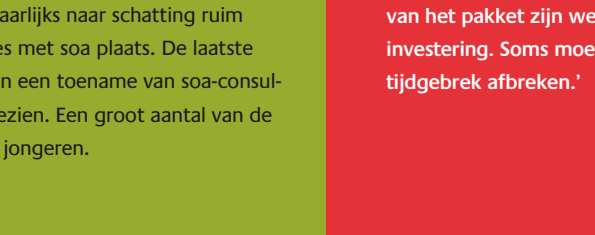
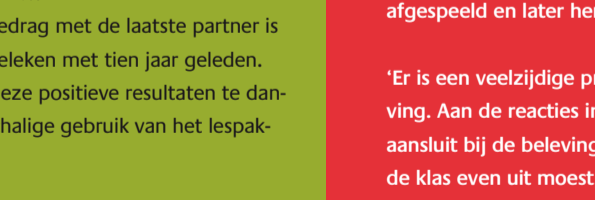
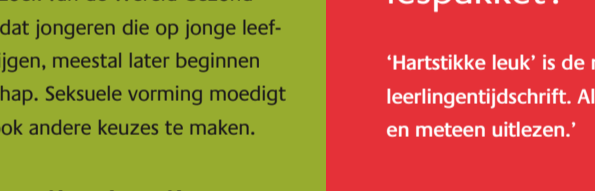
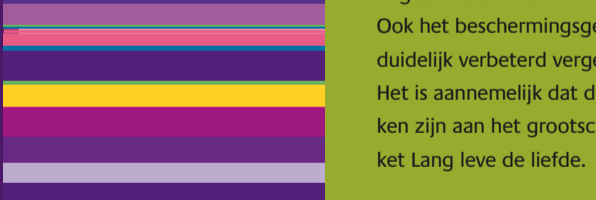
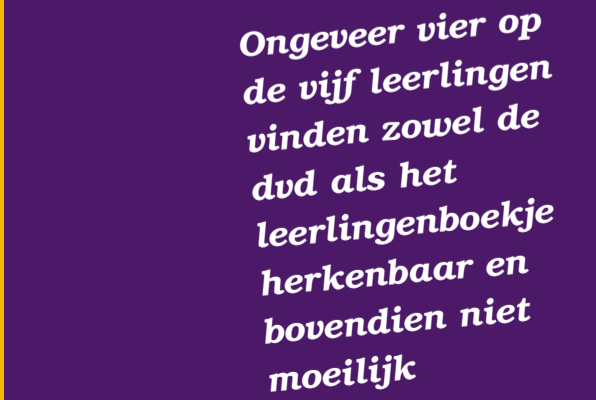
De dvd vertelt het verhaal van een groep jongeren die samen een band vormen. De leden van de band praten met elkaar over verliefdheid, relaties en seksualiteit. Het verhaal is opgedeeld in vijf korte scènes. Deze scènes bevatten vragen, die aanzetten tot discussies in de klas over relaties seksualiteit en veilig vrijen. De dvd wordt bijna elke les gebruikt en sluit aan bij de artikelen in het leerlingentijdschrift.

In de **docentenhandleiding** wordt voor elke les een uitgewerkte lesopzet gegeven met verschillende werk-vormen. Het bevat werkbladen, die voor alle leerlingen kunnen worden gekopieerd. Bovendien biedt de hand-leiding achtergrondinformatie over bijvoorbeeld de seksuele 'carrière' van jongeren en seksuele waarden en normen van verschillende culturen (en religies) in de Nederlandse samenleving.

Lang leve de liefde in de prijzen. In 2003 is de dvd uit het pakket Lang leve de liefde in New York geno-mineerd voor de Global Awards. De Global Awards is de enige prijs ter wereld die wordt toegekend aan de beste projecten op het gebied van communicatie in de gezondheidszorg. De internationale jury heeft 1100 inzendingen ontvangen, afkomstig uit 33 landen.

Dit onderzoek laat zien dat maar liefst vier op de vijf scholieren het leerlingenboekje en de dvd, behorende bij het lespakket Lang leve de liefde, leuk vinden. Ruim 80% van de leerlingen meent dat de dvd leer-zaam is, terwijl bijna 90% het leerlingenboekje leer-zaam vindt.

Onderzoek naar vmbo-jongeren en seks

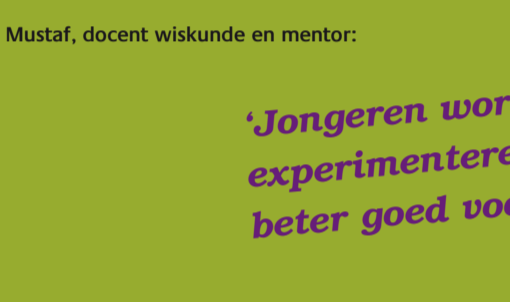
In 2005 is het onderzoek Seks onder je 25°, een onder-zoek onder duizenden jongeren tussen de twaalf en vijftiengtint jaar in Nederland, uitgevoerd door Soa Aids Nederland en de Rutgers Nisso Groep. Het onder-zoek geeft aan dat scholieren van het vmbo meer erva-ring hebben met vrijwel alle vormen van seks met een partner, zeker op jongere leeftijd: zo heeft 27% van de vmbo-ers van 14 en 15 jaar ervaring met geslachtsge-meenschap. Van de leerlingen van havo/vwo is dat op die leeftijd 8%.

12- en 13- jarige jongens op het vmbo hebben relatief vaak ervaring met zoenen, geslachtsgemeenschap en anale seks: 11% van de vmbo- jongens heeft op deze leeftijd wel eens geslachtsgemeenschap gehad, tegen-over 2% van de jongens op havo/vwo. Lageropgeleide jongens en meisjes zijn vaker ooit gedwongen tot sek-suele handelingen dan hogeropgeleiden.

 (Bron: Seks onder je 25°, Soa Aids Nederland, Rutgers Nisso Groep, 2005)

Heeft seksuele vorming zin?

Het voortgezet onderwijs in Nederland neemt al jaren de verantwoordelijkheid om jongeren voorlichting te geven over zaken als soa, aids en het voorkomen van ongewenste zwangerschap. Ook thema's als omgaan met elkaar en seksuele intimidatie staan bij veel scholen hoog op de agenda.

'En dan gaat het niet alleen om kennis. Maar ook hoe je ermee omgaat. Wat zijn de risico's en hoe kun je die voorkomen, waar kun je met vragen terecht?'

Uit internationaal onderzoek van de Wereld Gezondheids Organisatie, blijkt dat jongeren die op jonge leef-tijd seksuele vorming krijgen, meestal later beginnen met geslachtsgemeenschap. Seksuele vorming moedigt jongeren blijkbaar aan ook andere keuzes te maken.

Condoom- en pilgebruik

Vergeleken met tien jaar geleden (1995) is bij de eerste keer geslachtsgemeenschap:

- het gebruik van het condoom toegenomen van 69 tot 79%
- het gebruik van de pil toegenomen van 36 tot 46%
- het gebruik van zowel de pil als het condoom toege-nomen van 24 tot 37%
- het percentage jongeren dat niets gebruikt is gedaald van 15 naar 11%.

Ook het beschermingsgedrag met de laatste partner is duidelijk verbeterd vergeleken met tien jaar geleden. Het is aannemelijk dat deze positieve resultaten te dan-ken zijn aan het grootschalige gebruik van het lespak-ket Lang leve de liefde.

Jonge starters
Van de 12-tot 14 jarigen heeft 7% ervaring met geslachtsgemeenschap. Jongeren die op deze leeftijd al geslachtsgemeenschap hebben, beschermen zich min-der goed tegen soa en zwangerschap. Verder komt het relatief vaak voor dat jongeren die op 13-jarige leeftijd of eerder voor het eerst geslachtsgemeenschap hebben gehad, hiertoe zijn overgehaald.

 (Bron: Seks onder je 25°, Soa Aids Nederland, Rutgers Nisso Groep, 2005)

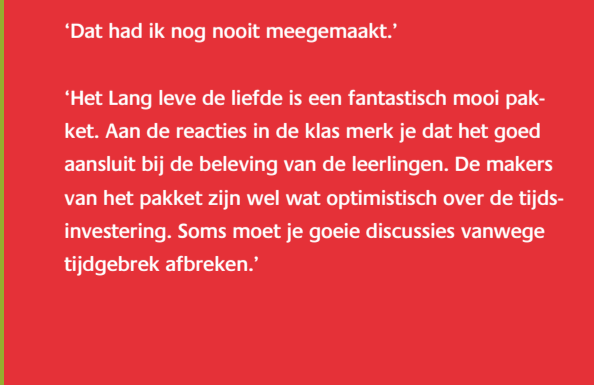
Toename van soa

In Nederland vinden er jaarlijks naar schatting ruim 100.000 nieuwe infecties met soa plaats. De laatste jaren wordt door GGD-en een toename van soa-consul-ten en soa- diagnoses gezien. Een groot aantal van de nieuwe infecties betreft jongeren.

'Goed dat de lessen met 'verliefdheid' beginnen, dat spreekt ook de 2de-klassers aan. De leerlingen her-kenden zich goed in de dvd en de scènes komen realistisch over, maar zijn soms wel wat kort om je in te leven. Daarom heb ik de eerste les de hele dvd afgespeeld en later herhaald.'

'Er is een veelzijdige presentatie ook in de vormge-ving. Aan de reacties in de klas merk ik dat het goed aansluit bij de beleving van de leerlingen. Omdat ik de klas even uit moest, gaf ik ze een opdracht uit dit lespakket.'

Meer over het lespakket

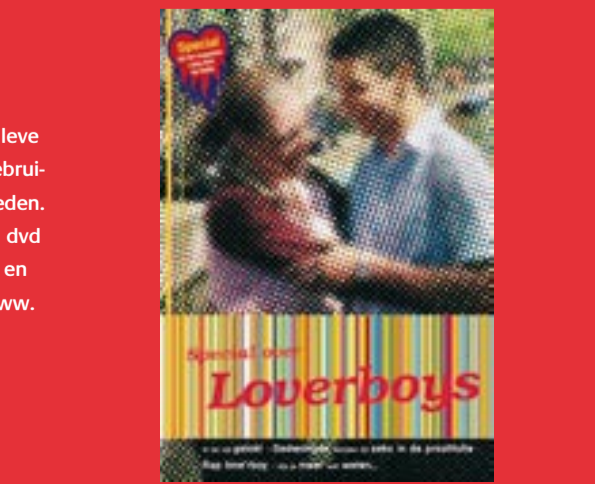
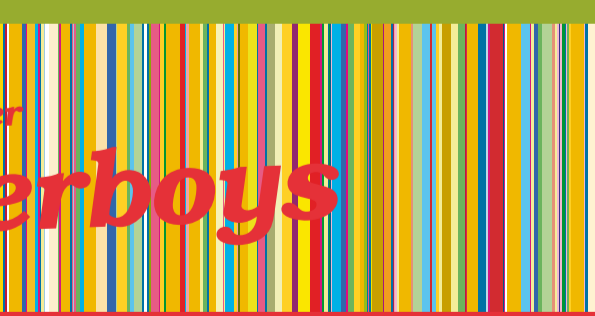
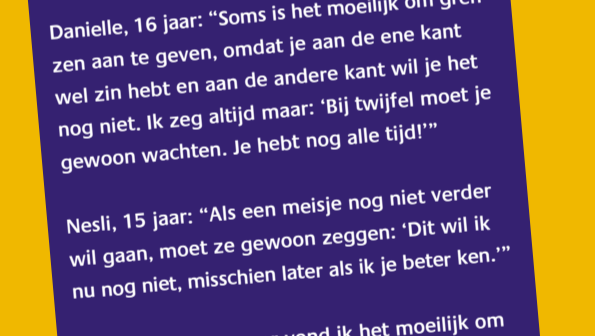
Van verliefdheid tot veilig vrijen

Doelgroep:
Leerjaar 2 of 3 vmbo.
Aantal lessen:
Zes lessen van vijftig minuten met een dvdscène. Eventueel een proefwerk.
Lespakket:
Het pakket bestaat uit een docentenhandleiding, een leerlingentijdschrift en een dvd.
Vakrichting:
Het lespakket sluit aan bij zowel de algemene doelstel-lingen van de opleiding als de kerndoelen van de vak-ken biologie en verzorging. Aansluiting is ook te vinden bij maatschappijleer of sociaal-emotioneel vormende lessen.

- 'Lang leve de liefde' bestaat uit zes lessen:
Les 1 'Als je verliefd bent'
Over de leuke, spannende maar ook gevoelens van kwetsbaarheid en onzekerheid, horend bij verliefdheid en contact maken.
Les 2 'En dan is er verkering'
Over gevoelens, verwachtingen en communicatie die een rol spelen bij het aangaan, onderhouden en mogelijk uitmaken van verkering.
Les 3 'Tot hoe ver wil je gaan?'
Over de diversiteit in wensen en grenzen wat betreft seksualiteit en hoe daarmee om te gaan, bijvoorbeeld op internet.
Les 4 'Ik vrij veilig, of ik vrij niet'
Vergroten van de kennis over (on)veilig vrijen en de risico's op ongewenste zwangerschap, soa en aids.
Les 5 'Wat je moet weten over condooms en de pil'
Over de voor- en nadelen van condoomgebruik en de pil. Verder praktische vaardigheden voor de aanschaf en het gebruik van deze voorbehoed-middelen. Belangrijk onderdeel is een condoom-demonstratie.
Les 6 'Hoe speel je het klaar?' (om veilig te vrijen)
Over communicatieve vaardigheden die belangrijk zijn om veilig te kunnen vrijen, ook in situaties waar sprake is van sociale druk die kan leiden tot onveilig vrijen.

Het lespakket over loverboys sluit aan bij de methode Lang leve de liefde. Docenten die het lespakket Lang leve de liefde gebrui-ken hoeven minder lessen aan het thema loverboys te besteden. Het pakket bestaat uit een leerlingenbrochure, een rap, een dvd met de videoclip love'r boy, een handleiding voor docenten en een poster om in de klas te hangen. Meer informatie: zie www. soa aids.nl. Hier kunt u het lespakket ook bestellen. Ga naar: bestellen/onderwijs/lespakketten.

Lang leve de liefde